

המוסד לביטוח לאומי
מינהל הגמלאות לשכה רפואית

תאריך: כ"ח שבט תשפ"ב

30 ינואר 2022

עדכון: 19 יוני 2022

עדכון: 19 ספטמבר 2022

עדכון: 2 אוקטובר 2022

עדכון: 30 מרץ 2023

עדכון 1 ביוני 2023

חוזר ועדות מס': 03/2022

חוזר נכות מס' 2021

חוזר לשכה רפואית מס' 419/9/2022

נושא: מענה לצרכים ייחודיים של שורדות/י זנות ונפגעות/י תקיפה מינית
תת נושא: הסבר על אופן הטיפול בשורדות/י זנות ונפגעות/י תקיפה מינית משלב קבלת התביעה, בוועדות רפואיות ועד להחלטה
שם החוזר: טיפול בשורדות/י זנות ונפגעות/י תקיפה מינית

תכני החוזר:

מטרת החוזר..... 2

פתח דבר 2

הוראות לביצוע..... 2-4

רשימת תפוצה..... 4

בברכה,

ד"ר מרק טרגין
מ"מ המנהל הרפואי

לודמילה אליאסיאן
מנהלת אגף א' גמלאות נכות

אילה כהן פרך
מנהלת אגף א' וועדות רפואיות

מטרת החוזר

להסביר את אופן הטיפול בשורדות/י זנות ונפגעות/י תקיפה מינית משלב קבלת התביעה, בוועדות רפואיות ועד להחלטה

פתח דבר

"תסמונות קליניות שונות מתוארות בהקשר לטראומה מינית, ביניהן, דיכאון קליני, הפרעות חרדה שונות וביניהן הפרעה בתר-חבלתית (פוסט טראומה), הפרעת אישיות גבולית, הפרעת סומטיזציה, שימוש בסם, הפרעות אכילה והפרעת דיסוציאציה" (ד"ר גלית בן אמיתי, השלכות נפשיות של פגיעה מינית או מחדרה של פסיכיאטרית).

נפגעות/י תקיפה מינית, פדופיליה ושורדות/י זנות המגישות/ים תביעה לנכות כללית, נדרשות ברוב המקרים לעבור ועדה פסיכיאטרית לצורך קביעת אחוזי נכות.

בשיתוף עם הלשכה הרפואית גיבשנו שני מסלולים לבדיקת אוכלוסייה זו:

1. נפגעות/י תקיפה מינית

במטרה להקל על אוכלוסיית נפגעות/י תקיפה מינית במיצוי זכויותיה ולפשט עבורן/ם את ההכרה בביטוח הלאומי, נבנה תהליך משותף עם מרכזי טיפול רב תחומי לנפגעות/י תקיפה מינית במשרד הרווחה, במסגרתו תוגשנה תביעות לנכות כללית ישירות מהמרכזים, בדומה ל"מחלקה ראשונה".

כמו כן, הוספנו שדה בטופס התביעה, בו ניתן לסמן שמדובר בנפגעת/ת תקיפה מינית:

18	☐	נפגעת/ת תקיפה מינית	☐	ק
19	☐	אחר	☐	ק

אנו מתחילים בפיילוט ב- 4 מרכזים:

- מרכז "ענבל" בבאר שבע
- מרכז תמר" בירושלים

המוסד לביטוח לאומי
מינהל הגמלאות לשכה רפואית

- מרכז "הילה" בנתניה

- מרכז "בני ציון" בחיפה.

לאחר הרצה קצרה והפקת לקחים, בכוונתנו להפעיל את התהליך ברמה ארצית.

לאחר מיצוי הזכויות בנכות כללית וכחלק מתהליך הטיפול והשיקום במרכז, יוחלט יחד עם המבוטח/ת האם להגיש תביעה לשיקום מקצועי בביטוח הלאומי, אשר תועבר באמצעות מייל לגב' מלי לוי מאגף השיקום.

חשוב להדגיש:

- בימים הקרובים יועברו אליכם פרטים של אנשי הקשר במרכזים - מומלץ לתאם איתם פגישת/שיחת היכרות ותיאום ציפיות ברמה סניפית.

- אם יידרשו מסמכים נוספים - בבקשה פנו למרכז, ורק אם אין לו יכולת לסייע - יש לפנות למבוטח/ת.

על מנת להקל על המפגש של הנפגעת עם הוועדה, אנו מקיימים ועדות אלה בארבעה מרכזים: חיפה, תל אביב, ירושלים ובאר שבע ([מכתב מ-22.5.13](#)). רופאים ומזכירי הישיבות של הסניפים האלה הוכשרו במיוחד לנושא. יחד עם זאת, אם הנפגעת/ת מעדיפה להיבדק בסניף מגוריה - יש לפעול לפי בקשתה/ו.

כמו כן, הוחלט להיענות לבקשתן של תובעות נפגעות תקיפה מינית/גילוי עריות אשר הביעו רצון, בכתב או בעל-פה, להיבדק ע"י רופאה.

לתשומת , בכל מקרה שבו מדובר בנפגעות/י תקיפה מינית, יש להשתדל לקיים ועדות ללא נוכחות או בווידאו צ'ט.

2. שורדות/י זנות

לאחר בדיקת מספר גדול של תביעות של שורדי/ות מעגל הזנות הנמצאים/ות בטיפול של עמותות ייעודיות- נמצא כי

רובם/ן סובלים/ות מתסמינים פוסט טראומטיים משמעותיים ו/או הפרעת אישיות גבולית.

מכיוון שכך הפיילוט הסתיים ומעתה יש לפעול על פי הנחיות חוזר זה:

- הרופא המוסמך ישקול את חומרת האבחנה והתסמינים על פי המסמכים (ללא נוכחות), וכן ייקח בחשבון את

האינטנסיביות הטיפולית בעמותות השונות. בהתאם לכך יקבע את סעיף הליקוי המתאים (מכיוון שרוב תוכניות

השיקום והטיפול נמשכות כשנתיים - יש לקחת בחשבון תקופה זו ולקבוע נכות זמנית לשנתיים).

- הנכות הזמנית לשנתיים תחל מה-1 בחודש שקדם למועד הוועדה הרפואית, וזאת כדי שהתשלום יחל מהשטף (לדוגמה: ועדה שהתקיימה ב-12.9.22, הנכות תיקבע מה-1.8.22).
- 15 החודשים שקדמו להגשת התביעה ועד למועד הנ"ל יבדקו כרגיל (כללי חוזר זה לא חלים על תקופה זו).
- בכל מקרה בו לדעת הרופא בוועדה לא מדובר בשורדת זנות או שלא ניתן לקבל החלטה ללא נוכחות או שאין מדובר בנכות בשיעור של **40% לפחות**, יש לנמק ההחלטה באופן מפורט ולהעביר את התיק לבדיקת הלשכה הרפואית במשרד הראשי.
- יש להניח כי תהליך הטיפול והשיקום יביא לשיפור בתסמינים ובתפקוד ולכן בתום הזמניות ייבדקו/תבדקנה התובעים/ות במידת הצורך, בנוכחות, בוועדות ייעודיות לנפגעות תקיפה מינית ושורדות זנות ככלל, בכל מקרה בו נערכת וועדה בנוכחות, יש להימנע במהלך הבדיקה מהערות לגבי העיסוק של התובעת/ת, ואין לקחת בחשבון את עיסוקו/ה כמדד לכושר השתכרותו/ה.

לתשומת ❤️, מיום הפצת חוזר זה, אנו נסתמך גם על דו"חות סוציאליים ולא נדרוש בהכרח מכתב מפסיכיאטר היות ולא תמיד נשים הנמצאות במעגל הזנות מטופלות ע"י פסיכיאטר ולא תמיד מקבלות אבחנה רפואית.

הוראות לביצוע

1. נפגעות/י תקיפה מינית

ועדות של נפגעות/י תקיפה מינית ימשיכו להתנהל ב-4 מרכזים: חיפה, תל אביב, ירושלים ובאר שבע. כמובן, אם הנפגעת/ת מעדיפה להיבדק בסניף מגוריה/ו – יש לפעול לפי בקשתה/ו. חשוב ליצור קשר טלפוני עם התובעת/ת ע"מ לתאם ציפיות בכל הקשור בטיפול בתביעה ובדיקה בוועדה הרפואית.

לאור רגישות הנושא והמקרים הקשים בהם מדובר, הוחלט להיענות לבקשתן של תובעות נפגעות תקיפה מינית/גילוי עריות אשר הביעו רצון, בכתב או בעל-פה, להיבדק ע"י רופאה. כאשר בסניף המטפל אין רופאה, ניתן להעביר התיק לבדיקה רפואית לסניף הקרוב בתאום עם המזכירות הרפואית באותו סניף.

אנו נערכים להדרכות נוספות לטיפול באוכלוסייה זו לרופאים, פקידי תביעות ומזכירים.

על מנת להקטין את החיכוך עם האוכלוסייה שהינה פגיעה ורגישה, יש להשתדל לעשות ועדות ללא נוכחות או וידאו צ'ט. חשוב לנהל את הוועדות עם הרבה התחשבות ואמפטיה ולהקפיד על צורת דיבור ראויה כלפי המבוטחות/ים ועל שמירת כבודן/ם.

דגשים במערכת תבל:

כדי שנוכל לנתח את ההחלטות בתיקים אלו, חשוב להקפיד על סימון במערכת כי מדובר בנפגעות/י תקיפה מינית - במשימות "השלמת נתוני בקשה" / "קליטת בקשה", בלשונית מגבלות ותנאים מיוחדים ← מגבלות נוספות.

ב- 30.1.22 ירדה גרסה חדשה במערכת תבל ובה קיימת אפשרות נוספת לבחירה: "שורדת זנות". ממועד זה יש להקפיד על סימון כאשר מדובר באוכלוסייה זו.

לתשומת ❤️, מאחר שאנו נסתמך גם על דו"חות סוציאליים ולא נדרוש בהכרח מכתב מפסיכיאטר יש לסרוק את הדוח הסוציאלי ולמפתח אותו כמסמך רפואי.

לתשומת ❤️ פקידי הוועדות:

במקרים בהם לא הוזן המידע במשימות, או התקבל לאחר שהסתיימה המשימה - ניתן להוסיפו בתיק לקוח תחת לשונית ועדות, בלחיצה על כפתור "ערוך" 🖋️

לאחר ההזנה, המידע שקוף לרופא המנתב במסך הניתוב. בעת שיבוץ התיק לוועדה מוזנקת הערה על כך שמדובר בנפגע/ת תקיפה מינית. המידע מוזנק למזכיר הישיבה כהערה בהכנת תיק ושקוף בכרטיס הוועדה תחת עמודת התראות.

המוסד לביטוח לאומי
מינהל הגמלאות לשכה רפואית

מספר	שם	תאריך	שעה	מיקום	מחבר	מקום	מספר	שם	תאריך	שעה	מיקום	מחבר
1	מרתח לכיאט	13:00	ידני	מרתח לכיאט	מרתח לכיאט	מרתח לכיאט	3	רחם ומניח	13:20	ידני	מרתח לכיאט	מרתח לכיאט
2	מרתח לכיאט	13:20	ידני	מרתח לכיאט	מרתח לכיאט	מרתח לכיאט	3	תביעה ראשונה	13:40	ידני	מרתח לכיאט	מרתח לכיאט

2. שורדות/י זנות

חשוב לציין כי א/נשים הנמצאות/ים במעגל הזנות לעיתים קרובות לא מקבלות/ים טיפול פסיכיאטרי ורפואי מקיף. הן/ם מתמודדות/ים עם אתגרים בתחומי חיים שונים, כגון, אלימות במשפחה, גילוי עריות, התעללות, תקיפות מיניות חוזרות, התמכרויות ורבים נוספים, ולכן חשוב במיוחד לתת להן/ם שירות מיטבי שיסייע בתהליך השיקום שלהן/ם.

כדי לתת מענה מיטבי לאוכלוסייה רגישה זו, הוחלט כי ניתן יהיה להסתמך גם על דו"חות סוציאליים מארגוני סיוע המלווים שורדות/י הזנות בתהליך השיקום, ולא בהכרח לדרוש מכתב מפסיכיאטר.

רשימת תוכניות שיקום

הביטוח הלאומי מסייע לנשים נפגעות תקיפה מינית ושורדות זנות במסגרת תוכניות שיקום. עד היום הוקמו מספר תוכניות סיוע שמטרתן מתן הזדמנות להשתלב באופן הדרגתי במעגל העבודה. להלן רשימת התוכניות:

שם התכנית	הסבר	מיקום התכנית
"הופכות את היוצרות"	התכנית מיועדת לנשים וטרנסג'נדריות בגילאי 18 ומעלה, היוצאות ממעגל הזנות, בנושא אופנה ושיווק דיגיטלי.	תל אביב חיפה
"תעסוקה מיטיבה" שמפעילה עמותת "הופ סנטר"	התכנית מיועדת לנשים שורדות זנות. התכנית מוכרת כתכנית טרום שיקום.	תל אביב
"סלעית"	התוכנית מיועדת לנשים במעגל הזנות, נשים המגיעות מהזנחה ורקע של פגיעות מיניות, ניצול מיני וגילוי עריות.	תל אביב
"מכל-לה"	תכנית טרום שיקום לנשים שורדות זנות בנושא שיווק ומכירות. קורסים קצרים.	תל אביב
"אופק נשי"	טיפול ושיקום נשים שורדות זנות.	חיפה
"בדרך"	תכנית המיועדת לנפגעות תקיפה מינית הכנה לעולם העבודה, מיומנויות ראשוניות בסיסיות והתמודדות עם קשיים בעולם העבודה.	פתח תקווה
המראות הניידות של משרד הבריאות	טיפול בשורדי/ות זנות	תל אביב באר שבע ירושלים

המוסד לביטוח לאומי
מינהל הגמלאות לשכה רפואית

חיפה		
תל אביב חיפה פתח תקווה אילת דימונה ירושלים	טיפול בשורד/ות זנות	עמותת על – "לב"
	תכנית טיפול ושיקום לגברים על רצף הזנות	רואים שקוף

לתשומת :

אם התובעת/ת אינה נמצאת בתוכנית כלשהי - יש להעביר את פרטיו/ה למחלקת השיקום למיציא זכויות.

אם לפי מצב/ה הנפשי והבריאותי ניתן לקבוע זכאות יציבה - יש כמובן לעשות זאת!

רשימת תפוצה

מאיר שפיגלר, מנכ"ל ביטוח לאומי
ירונה שלום, סמנכלית מערך נכות שיקום
מנהלי סניפים,
מנהלי תחום גמלאות בסניפים,
מנהלי ועובדי מחלקת ועדות,
מנהלי מחלקות נכות, פקידי תביעות נכות כללית
מזכירי ישיבה.
ד"ר יהודה ששון, הלשכה הרפואית
רופאי מחוז, הלשכה הרפואית
מיכאלה כהן, מנהלת אגף הסברה